

Tandori Dezső

Továbbra is az Egzisztencialitásról

(Ld. *Egy úr*)

1. A következő anyagokból kellene dolgoznom:

2. Abbahagyni ezt az írósdit! Míg nem késő. Elemezzék ám eddigi műveimet, műveimet. Ld. Füzi László gyönyörű esettanulmánya, *Maszkok terek...* Ahol jóbarátom többeknek felolvasta egy versemet, 10 flekk, és hogy ki írta. Nekem is szív közeli költemény, nemrég jöttem rá. Kosztolányit mondtak. Van tehát javítandó. Minimum Kálnokyt kellett volna. Na. De hogyhogy „míg nem késő”? Mi baj érhet, ha nem? Közbevetés: még a vállalt feladatokat elvégezni. Nem csekély dolgok. Nem részletezem; de még talán rátérek. El, és – el. Abba. Ebbe és abba. De miért? Amíg nem késő??

3. Igen, amíg nem mondok túl sok feleslegeset, regénytelent, rosszul érthetőt. Pl. gondolatok még oké; okokéi, jönnek, mint mélyebb vágyak, melyeket el-megélni viszont már senkivel sem akarok. Igaz-e ez utóbbi is? Igaz is, nem is. Viszont nem igaz, hogy nem igaz, tehát igaz. Csak miért így fejezem ki? Mint: megkérdik, hogy vagy? Jól, mondom, jól, de ez nem igaz. Rögtön humoristák példáival jönnek válaszul. De hát nem értik egzisztencialitásvalórijét az ügynek. Akkor minek. Ha túl sokat mondogatok ilyeneket, lassan „késő”, fárasztó leszek vele etc.

4. Miért abbahagyni, míg nem késő? Mert folyton ugyanazt mondom, ugyanegy mondogatok e tárgyban. „Én”, aki csak prózaírásban is annyit kezdeményeztem. Nagy témákat. Gombfoci, medvék, verébkék, lóversenyek, képzőművészet. Bűnügyeim a krimikben. Utazások, a magam módján. Esszék külhoni és itthoni írókról. Színes cikkek „a mindennapokról”. Most akkor és írjam folyton ezt: „Már a B.B. út vége felé se, tudok középtájról jó lélekkel elpillantani, mert túl messze a vége, holott... még két éve mennyit jártam arra, a lombos mellékutcákon, és hegynek fel, hegyről le, és ücsörögtem K.D., nagy költőnk szobrának tövében stb.” Mondjam most én akkor örökké a Kafka nagybátyjának szomszéd faluját, ahová – érzet! – már a legjobb lovakon, egy élet hossza alatt se tudna átérni, de fiatal legényekről sem hiszi el ezt? Mondjam, de örökké, hogy már semelyik étel nem vonz, engem, aki még májat is paníroztam, mákos gubát készítettem, sokféle omlettet, és ma? Egy virslit nem főzök meg. Visszás. Abbahagyni, amíg nem késő. Ezt az írósdit.

Közbevetés: az meg, hogy vágy-hasonlatokat hozok, ízléstelennek is vehető. Mindjárt az jön, amit Darwin evolúciótanára mondtam: „B...ni eleve / rossz ízlés jele.” Ám éreztem ilyet. Ha az „ott” szó értelmét keresttem, s az volt a poémom: „Mi az, hogy ott? – az, hogy ott basszák meg...!”, miért írom ki itt a szót, az imént miért nem írtam ki? Mert túlzás stb. De az egész íródsi túlzás!

5. Hát az egzisztencialitás? A tematizálatlan! Igen? Képtelenség akkor a tiszta egzisztencialitást élni, előállítani. Mindig van valami téma, tematika, dolog. Hacsak... ha nem az van, igen, hogy „a gondolat mint érzet”. Akkor egy pillanat, még az imént „ezt gondoltam”, mondjuk a műnyúlláb izzószálkénti használatát metántorpedófejen, de most ez, hipp-hopp, már csak egy érzet. Tárgyatlan. De hát – de, de, de – lehet így élni? Ellenben: hogy nyolc fog hiányzik 2 újabb éve a számból, a gyökerek belobbanhatnak, nagy bajokat okozhatva... hogy semennyi időre sem akarom emberkézre adni magam, semennyi időt nem akarok közérvényvel beosztani; mások dolgai miatt várakozni; és akkor agyon-vissza „vigyázom magam”, elő ne jöjjön a sérvem, mert akkor „visznek”, és én sehova... percre se... évek óta járok ugyanabban a változtatott hat trikóban, télen is a nagykabát alatt, vászonkalapban vagy kötött sapkában, ruháimat kihíztam, lefogyással nem bajlódom, 60–62 kg, sőt ex-57 kg helyett 90–92 vagyok? Írógépeim lerobbannak, nem viszem javíttatni őket, holott boldog lehetnék, hogy *van* még, a mai időkben, írógép szerelóm... Lehet így élni? Nem lehet így élni!

Hanem akkor?

Én így élek!

6. E sorolások miatt, az egész miatt nem lehetne folytatni az íródsit. Abbahagyni, amíg nem késő. Hiszen kit érdekel egy iksz illető azok szélsősége? Ezek az enyémekek... kit?

Hogy „külsőt nem tartok”. Mintegy inast, kertészt stb. Na ja.

Hogy nincs bennem vágy az érintkezésre. Hm.

Nem óhajtok újdonságokat. Csakugyan?

Egy villamos-, buszlépcsőről nem bírok rendesen leszállni. Hát nem. Életveszélyes. És akkorát zöttyen a rugalmatlan ízületek sokasága okán a... Igaz. Nem hallgatok már zenét, csak ami verébkémnek szól, a klasszikus zene rádiója. Lejátszóim rég könyvhalmokba épültek. Papírtömegek fedik el Fender-zongorám billentyűzetét. Felejttem tudásaimat. A legrémesebb: 70 ezer meccs után egyik percről a másikra abba hagytam a Kártyabajnokságot, a három ligát a 60 klubban – medvék, madarak. Feleségemmel játszottunk 52 000 meccset, az utolsó 18 000-et már magam. Kidolgoztam egy fair módszert, ahogy franciakaszinózni magamban lehet. De nem magamnak, hanem a kluboknak, csapatoknak játszottam, és ha 15 meccs x óra volt, másfél x óra a könyvelés. Füzetek tömegei. És hirtelen abba hagytam. Az egészet. Medvéimmal, a madárkakkal – fotók, a régiokról, kézbefoghatóak az öröklétű maiak. Főmedvém stb., de mi az öröklétezés? Az egzisztencialitás? Igen, bennük. Ez meghal velem. Igen?

Döbbenet, hogy a kártyát abba hagytam.

7. Meddig soroljam, és miért, hogy nem megyek, vonatlépcsőn, nem tudok már felkapaszkodni, nem is érdekel az utazás, lenézném a készülődés buzgalmát, minek? Nem sorolom, mi az, amit mégis csinállok. De az emlékhelyeket elhagy-

tam már. Nem járok ki a Tabánba, sírokhoz. Már a sorolást is abbahagytam itt, most. Akkor minek az íródsi?

Ha nincs íródsi, nincs abbahagyás sem, tökéletlenség-csonkaság sincs. Ezeket a tárgyakat kellene feldolgoznom? Az alábbi anyagokból kellene dolgoznom? Ezt tudtam mondani?

Nem! Semmiféle anyagból. Semmit.

8. A világról. Nem az van, hogy a tényleges értékeket – most ezt ne határozzasuk! – milyen kevéssé „veszik”. Ez még csak: „ott basszák meg”, nem zavar. De engem zavar... nem is, rosszul másolok. Nem érdekel, hogy „őket” a tartalmasabb dolgok zavarják, érzéketlen hagyják. Engem zavar, na, ez az, hogy ez így van. Tematizálatlan viszont itt is? Hogyan?

9. Mennyi papír még! Feldolgozandó!

10. Felírtam pl.: A költészet nem „arról szól” – ronda kifejezés! –, hogy „specialistaság”. Érteni valami feleslegeshez. Nem. Hanem arról, hogy „a szellemit” hogyan vegyük. Miféle együtttest alkossunk vele. Nem rossz.

Dobjam el?

Na, ugye nehéz.

11. Az igazi értő olvasó megérti: nem akarnék semmit se írni többé, mert csak neki is van vagy 10 000 órára elegendő olvasandója, elemzendője tőlem. (Ld. F. nagyszerű cselekedetét.)

12. Viccelni nem érdemes.

Pl. Nagyⁿ fáj. Nagy^m fáj. Vagy: Nagy^N fáj stb.

Miⁿ lesz^N?

Életem megöl. Az, mi lesz ebből. Hm.

13. Ha ezeket elmesélem: „Ah, milyen társas vagyok!”

De: akkor látnátok, mikor nem mesélek el semmit... akkor milyen társas vagyok!

Az újságosnál: veszem feleségemnek a lapokat. Kérdi újságosom: de azért elolvassa őket ön is? Jó, hát *annyira* nem szeretem őket, hogy csak úgy dobáljam ki a pénzt a híreikért. Az egész világra értem?

Hajnalhasadásos tudat: minden hajnalra jut eszembe valami. Jární nem tudok már, vánszorgok, súlyt cipelni nem bírok, lehajlok, és a bronz szorítja fejem. De az agy működik, lelkendezik egy rám kérdező ismerősöm. Jó, hát ha így vesszük, igen. Agyasztóan. Nem érdemes viccelni.

Gyengél keddem, gyengél szerdám stb. Brr. Pedig korrekt. Brrekt!

Hányszor elmondtam: csak azt nem lehet elmondani senkinek, hogy semmit nem lehet elmondani senkinek. Abbahagyni!

Ha írok, semmi más alól nem vagyok felmentve. Csak mi alá vagyok helyezve?

Abbahagyom a számozást. Fáraszt. Ennyit legalább tehetek.

Nem tudom, mi a „szellemi”, de tartozom neki annyival, hogy egyebet se tudok. (!!!)

Mi az: „érdekelni”? Nem érdekelnek a láthatóságok, mégis nézek. Nem érdekelnek a szisztémák. Hát az biztos, hogy a magam óriási bajnoki szisztémáimat elhagytam. Tkp. jaj! De az igazi jaj az, hogy nem érzek jajt.

Visszagondolok utazásaim, csatangolásaim emlékeire. Az a jó, amit megúsztam. Amit végül nem csináltam. Ameddig a takaróm – lélekben, fizikailag, vágyban – nem ért. Nem létező takaróm fedi az elmaradtakat.

Megyek madárkámhoz.

Az írás megzavar a vele való kapcsolatokban is. Jobb a kibírhatatlan üresség, a napoké. Mert akkor van plusz. Madárkám mégis, valami nézendő a tévében mégis. Nyert-e a teniszező, akinek – aki ellen – drukkoltam. De a 100-dik ír partvidék, korzikai város, metropolis etc. már kíméljen.

* * *

Innen folytatom. Adtam friss vizet verébkémnek, próbáltam etetni. Kicsit szeszélyes, makrancos, makacs... vagy ő tudja! Teszem, amit tehetek. 35 éve csináljuk ezt, feleségem is tudja, mit kell tenni értük, sőt. Ő még kutyánkért is tudja. Nálunk nincs semmi kölcsönkért, minden kutyánkért van, madárkánkért. Főmedvékéért. Döbbenet, hogy a kártya nagy bajnokságait így abbahagytam. Egy nappal előtte nem is sejtettem.

Akit a kártyabajnokság érdekel, nézze meg *Zen. Koala. Kártya* című könyvet – ha pontosan idéztem –, Terebess Kiadó. Vagy a Liget Kiadónál megjelent *Játéktörténet* címűt.

Gyanús: sérvkörnyékem fáj? Vagy a prosztataműtét helye, a hőségben? Vettem be gyógyszereket.

Verébkénket meg tudtam salátáztatni. Sajtos, szőlőt nem s nem kér most tőlem. Feleségemtől se nagyon. Hm.

Csak nincs baj!

Erőltetni még rosszabb.

Sokat lehetne irodalomról írni, akár Kosztolányi-összehasonlító dolgokat, bármit; Pilinszky és Nemes Nagy lírájának különbségei... de se fizikai, se lelki erőm nincs hozzá, jegyeztem fel a minap.

Szeretteimmal jól bírni! Nekik szorítani. Értük fohászkodni. Ők is bírjanak engem valahogy. Feleségem, kutyánk, madárkánk, főmedvei lények, emlékek, már amelyek... irodalmi barátaim... itt már lazul a kör, sokszögesül. Hm.

A közvetlen környezet. Ld. Ottlik: a Szeredy, a Medve...

„Először is: hagyjuk...!” Haha-ha. Kezdjük ott.

Ott b...uk meg.

Jaj, az *Esti kérdés* az abszolút vers, a maga fajtájában.

Nem kérdés. Dobálom el a súlytalannak ítélt lapokat, feljegyzéseket. Még így is sok marad, túl.

Nem jó, de jobb híján a legjobb. Csak tudnánk, hogyan, hogy?

Olvasgatni: pl. festőkről: jelzéseket kapni, adni? Kreálni? Nincs tudásom. És nem is lesz már. Ld. F.-ről írt cikkem mottóját villányi László Műhely lapjában. De jó verskötetet csinált Villányi legutóbb!! Nagyon tetszik. Csak én már, sajnos, nem írok regényekről, versekről. F.-é nem „ügy” volt regény, hogy ő annak nevezte volna. Így írtam. De hogy: regény. Úgy.

Lovak, játszások, utazások, bárhová-is-menni: nincsenek: no. De nem az van, hogy egzisztencialitássá lettek?

Ők azok, maguk, tudok rájuk így gondolni, de tematizálatlanok is. Irgalmatlan egzisztencialitás?

Mégis-van-megoldás?

Választhatok.

Ez a választás van.

* * *

Ezt a piacon is szerették:

„Ha bármit csinálok, kibírhatatlan.

Ha semmit se csinálok, nem kibírható.”

* * *

Az életet, Kosztolányit stb. nem lehet megfejteni. De annyit fejtjük, fejtegetjük, hogy külön *meg* már nem is kell. Értsd: *meg*fejteni.

Megfelejteni. Elfelelejtetek.

Lassan névelők... nem, lassan névutók lesznek a német névelők, írtam F.-ről a cikkem mottójába, és egybeesnek, összeesnek az angol igeidők. Stb.

Jaj, meghalt barátom, Géher professzor. Valahol meg kéne jelentetni a másfél flekket, verssel, ami elhangzott tőlem a sírjánál. Valaki felolvasta. Szépen – ah! – halt meg, mint mondják. De ilyen hamar? Mondják ezt is. Feleségem mamája rémesen halt meg.

Igaz, 89 évesen. Akkor is. Azóta ez a rettenet tart fogva minket képzeletben. Ne így! Íródsi: tessék, a közhelyek a közérthetősdik. Akkor hát?

Ez a nem is kell már „meg”, mindenre vonatkozik. A meghalás épp elég „meg” lesz. Borzadály, hogy meglesz.

Tovább és tovább: tematikára tematika. Csupa tematika minden.

Nem is egzisztencialitás!

* * *

Rövidre – érzetre – forrva, félreütés, fogva.

Érzetre fogva a dolgot, a gondolatot... már nem is kell mondanunk semmit.

Fogd érzetre.

Ezért nem szeretek telefonálni. Sok a „dumám”.

De akkor – írni? Na tessék. Abbahagyni az íródsit, még nem késő. Míg magam is... nem hanyok tőle.

Köveken ugrálni a patakon át. A patak – a kövek?

Hérakleitosz víziszonya, írtam.

Életemet így képelem: érzet a gondolat. És nem kell sehova se mennem. De ez elképzelhetetlen. Semmim sehogy nem is képzelhetem. Ha egzisztencialitás. Mert *az* elképzelhetetlen.

Firkálás, cirkálás.

Dobálom el papírjaim. Mennyire mindig ugyanazt írtam, napra nap.

A tematizálatlanok *között* kell bírni?

A tematizálatlan magától adódik jól.

Jól kéne aludni! Félek a vízszintestől. Rettegek. Réválom az álom... vagyis az álom nem, az álom már jó. Addig. Utána.

Összekeményedő párna. Gyúrt lepedő. Elkavarodó takaró. Hát még ha a fejem is fáj. Ha egy reggel fizikailag nem bírok feltápászkodni. Miért, csak másokkal történhet örökké ilyesmi?

* * *

Nem akarnék tenni semmit? Ld. nem tesz semmit. De milyen „jó” – viszonylag –, hogy teszek valamit. Verébkém csipog a gépre. Megyek, próbálom etetni. Aztán, már egy másik nap, visszajövök ide. Fogyanak a jegyzetlapok!

Egy hajnal. Kint, ahonnet a sötét bejön, világos van. Viszonylag. Itt bent sötét. Ha ezt megforgatom... De nem! A lényeg, hogy lábam még bírja nagy súlyom. Fel tudok tápászkodni. Mi a „tápa”? Jaj...

Rossz gépem is teszi: egyre többet ütök félre. Forog a gép. De agyamban is lehet baj. Van ilyen!

Van, hogy megreped az aorta, elönt – fájdalom nélkül – a vér. Nem ébredsz fel. Szép halál? Hát igen. Igen. Na ja.

Minden szépséggel így vagyunk. Kivéve madárkánkat stb.

Ó szép, jó. AZ. Szólózott végre!

Régen azt írtam: elalszol – és felébredsz. S így vagy elvéthetetlen üldözött. A Hamlet-kötetben van. De ma? Rettegek reggel, hogy este újra a lefekvés rémsége jön, rettegek az új felébredéstől, pedig milyen jó alvó voltam csak nemrég is.

Túl nagy a hőség.

Ne legyek túl. Túl szigorú magammal.

Legyünk túl. A hőségen.

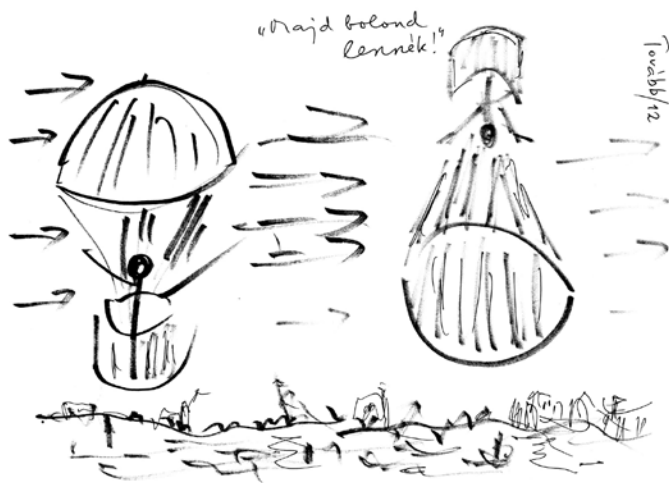
Borzadok, ha ablaktalan fürdőszobánkban elképzelem, érzetezem, hogy...

Ha egy ilyen cellában kellene...!

* * *

Egy rajz: a bolondgomba.

Utolsó verskötetemben – a vers szerveződésének okán alapvető – verssorozatom volt (a magam számára).

Nyár. Hő. Akkora a hőség, hogy nem is kellek hozzá. Izzadni. Pedig könnyen megizzadok.

Egy régi vers: Süt a nap magára a nyárra, mintha nem volna köze hozzá. Seurat képeré írtam. A pontverseket Seurat képeihez kötöttem.

Lényegük mégis az volt, hogy szinte érzetté rövidítettek le mindent. Tömörség? Nem. Egzisztencialitás, remélem.

Hamar alakuló kapcsolódások, szokatlan kihagyások módjaival.

* * *

Felébredek.

Mocorgok.

Verébkém mocorog.

Vagy ő mondja előbb, hogy csüiipp, vagy én.

* * *

Megyek át hozzá.

* * *

Nehézkes vagyok. Vonszolódás.

Gyenge. Semmi terhet.

Gyatra, fizikailag. Támolygok.

Gyakran vagyok gyatra.

Életem idétlen, de még időbb lesz. Fura fokozódás.

Ne vicceljünk! Tele, talan, de csak talán. Hagyjuk e szintet másokra.

Ami szint, mind hagyjuk másokra.

Az egzisztencialitás nem szint. Egyebek meg eleve elárasztanak minket. Nem kell törekedni.

* * *

Eldobott papír:

Énnyészet.

Tenyészet.

En-nyészet.

Gyenge. De...

* * *

Én: Semmi sem kell.

Haha: Megengedheted megadnak. Ha.

Én: Nem kell megengednem sem.

Haha: Még jobb neked. Már ha.

* * *

Nem tudok semmit se mondani,
de választ se várok rá.

* * *

Ágynak dőlni,

Földnek dőlni.

A kettő közt: matracnak dőlni.

Ne rettegek tőle?

Nagy túlsúlyom is baj. Nem elég, hogy nem nézem.

Háromszor ide van írva: „Nem mondok semmit, de nem is várok rá...”

És: nem lehet így élni, hogy egy pillanat, és a szabadságommal minden elveszhet. Mégis: addig kell élni. De én így nem tudok. Nekem ez nem élet. Hogy „addig”, valameddig. Pedig egyre inkább ez jön. Írom egyre.

* * *

Egyre írom:

Ha a legparányibb baj is, mely szabadságomtól foszt meg, már... szabadságomtól foszt meg. Tematizálja egzisztencialitásomat, ebben, így.

* * *

Enni se, menni se.

Főzés, utcák, íme, Kafka.

Abbahagyni. Ne tovább!

Pedig a címben is ez van. Tovább...

Soroljam? Mit nem készítek már magamnak?

Feleségem csodásan főz. Minden napra, ha kell. De amikor nincs itthon. Már virslit se, én. A múltkor nyitva maradt a mélyhűtő, sok minden tönkrement. Megoldásom: nem nyitok mélyhűtőt.

* * *

A részletkérdések: a tematizált?

Csak részletkérdések vannak?

Ha nem az érzetre kérdezzük rá, az máris tematizálás? Lehet így élni? (X-edszer.)

Lehet, mert nem kell.

De orvoshoz menni, műtőbe kerülni stb. – kell. Hűtőbe.

Ne!

Ne, amit kell.

Kell-e írnom?

* * *

Egyik legjobban: „Nem is emlékszem rá, mit felejtettem el!” Másoknak is tetszenek ezek a dolgok? Legalább legjobbjaim? Vagy örökös viccelődőnek tartanak? Nincs érzetük rá?

* * *

Mi lesz Főmedvémmel? Feleségem éljen túl!

Olyan elemi, hogy nem lehet – és minek – elmondani. Ami nem ilyen elemi, azt meg tényleg minek elmondani.

* * *

Élénkségemet nem szabad elhinni. Félek, főleg. Mit érhetek el még? Ami van, azt megtartani kellene. A halál nagyon hamar jön már. Arányítom évtizedeim sokaságát a várható egy – annyi se – évtizedhez. De van-e „idő”? Verébkém meddig?

A mocsár van. Melyet idealizálunk. A hirtelenség van: egy baleset... megúszott balesetek, melyekkel egyetlen balesetet sem úszol meg, mely jön még. Mondjuk, egy nagyon, végzeteset.

Összevissza fájok. Hiába vizsgálom ki magam. Végtagok négyféle fájása. Hét helyen váratlanul beütő dolgok. Ígéri-e, hogy végig fel fogok tudni lépésködni?

Ah, tápa! Arányítás, nem irányítás.

De mikortól nem? S az, hm? Csak – csak! – egy idegbecsípődés, vagy egy agyvérzés, egyéb? Útó szél? Fuvalom?

Ld. feleségem mamája. Feküdt.

Egy rárepülő szúnyogot nem tudok elhessenteni. Nem szabad írnom erről. Meg van ígérve. Mi köze ennek a lényeghez? De... De mi lesz? Mi az, hogy nem érintkezni? Igencsak érintkezni. Ha mellékes-részletkérdésekkel nem foglalkozom, attól még... Ld. Dsida. Jön az a bizonyos valami, s aki él, nem rejtőzhet el, elárulja a szeme, a szívdobbanása, hiába guggol békák közé. Jön egyszerre csak, hogy nincs... Hát kutyánk?

Tápi. Egyelőre ennek van a továbbja. Netovábbja? Tovább, tovább. Nem igazságkereső voltam, realitáskereső mindig. Egyre kevésbé. Mit keressek. N.N.Á: nincs mit keresni. Trisztán. Kísérővel, a halállal. A h...

* * *

Ez az íródsi. VOLT. És... Ennyi. És...

És ez is itt: annyi...

És közben nincs benne semmi.

Nincs benne minden.

Nincs benne annyi minden.

A semmi az annyi.

A nincs minden az ennyi.

A h...

Nem is lesz benne.

Így nekem ez en-nyi.

En-nyészet.

Ten-nyészet.

Jelentészet. Költészet?

Íródsi.

Ily beszélgetés megaláztatás?

A gyengülés, a gyatraság.

Pedig: tenni, mindig tenni.

És tudni: több kevesebb *lett volna*.

ehhez kellett mindig tenni, tenni.

Szomszéd falu, enni, vágyni.

A dolgok külön: *félék* voltak.

Egy csomó *féle*.

De ahogy a múltétre a szövettan jött, ami nem egy meccseredmény megtippelése... Nem mondom, hogy „ezek után”. Sosincs „ezek után”. Valamid

mindig túl nagy mennyiségben van, még, és közben semmi. Csak a meghalnid. Az idő kecség. Egy csomó. Egy jóindulatú csomó idő kecséget. Megölt az életem, írhatná, ism., Weöres, de akkor mi legyen. Weöres, Weöres, te se-kivételes, így. Az élet, híjjába: egy j-vel? végzetes, vagy már ism.-nyi se ez.

***

El ne maradjon, gondolom este, a „helyes megoldás”. Ezt fejjel lefelé kelene írnom, mármint a megoldást. Hogy: „Amíg nem késő: azt jelenti, hogy *amíg nem késő, hogy ne történjék már semmi*. Hogy épp erre ne maradjon idő a halálom előtt. Méltó idő. Abbahagyni a... ezt. És ne történjék semmi. Alig van rá már időm. Rámám. Értsd: kerete alig van. Élet rá alig.” Hm. Nem nyugtat meg.

Már most nincs rendben. Micsoda. De ahogy fogy az időm, és a 6-7 évtizedhez képest semmi lesz már, szinte semmi se, ami hátra lehet, csöndben őrzöngeni fogok ettől. Csaknem mindig erre fogok gondolni. Én ilyen vagyok. Én ez vagyok. Ott basszák meg. Miért, hogy mindenki – majdnem mindenki – a maga rendszerébe helyez, annak-szerénte mér, ítél meg. Az ő mércéje szerint vagyok ilyen meg olyan. Nem vagyok ilyen meg olyan. Az idő vagyok, mely őrijítően elfogyott. Hajnali fél öt. Madárkám ébreszt. A verébke az embernek ősbibb társa, mint kutya. Szentegzüperiznek, hogy meg kell szelídíteni a rókát, jó. És közben azt hajtogatják bölcselkedve-nevetve, hogy a veréb is madár. Az se kell verébkémnek, hogy a veréb is ember. Csippant rám a hajnali borulatban, azt a leborult szivarvégit, csippant, „felkérdezi”, van ott valaki? Mint a hülyeviccben: „Nincs ember lenn?” Chamberlain, ha jól írom, vagy e-vel a végén. És Papijancsi úgy meséli el: „Churchill hol van?” Ha jól írom. Az aknába kiált le így. Verébkém átkiált, van-e itt valaki. Felkelek, kávé, neki friss víz, írom ezt, tegnapi jegyzeteim alapján. Megint túléltem egy éjszakát.

Bármely nap beüthet a nagy szabadság-vesztés. Visznek. Egy szúnyogot nem tudok majd elhessenteni. Ez az, mondja feleségem. Az sincs akkor, hogy az ember kiugrik az ablakon. A másodpéldánya ennek, ahogy gépelem, látom: valami régi fordításom. Egy becszeller. Talán Párizsban fordítottam. Cipeltem a vas írógépet. Laci – vagy Gyuri, Kurtággal levelezünk újabban, de Géher Szomszédom Svájcban élő barátját is mondhatnám –, aztán hirtelen elment az idő, és egyik első gyakorlati jótévőm, Kormos Pista ott rogyott össze a balkonon, 1977-ben, vagy mikor, és hívem, az egyik legnagyobb magyar vers, a *Szanatóriumi elégia* írója, Kálnoky László is ott a halálát állapította meg, jól összezuhanva. Elolvasni, Olvasóm, a Szanatóriumit! Sejtethő, miről szól. Szép Ernőt se idézem. Arról, hogy számolni kell mindig, hol tartok, eltűrni hal-kan, hogy a Nap itt hágy mindig, s kívánni kell jóestét, a selyem élet lassan stb., le, le, mint orcáról a festék, hajunk vész, s azt hiszem, már meghaltam. Összevissza írom, de verébkém pontosan kérdezett fel valamit. Hiába mondom, hogy én nem tudom, mit éltem, s mi az, hogy én itt voltam – ah, Szép Ernő egzisztencialitása! nem? –, fáradt vagyok, nincs kedvem, írja, s magamról nem beszélek.

Azért, mert az életet, barátom, szétszórja itt az élet, elfelejtettem, mit akartam mondani. Semmit se. Ahogy odateszem a kávé – feleségem és kutyánk épp nincsenek itthon. A nyár így van beosztva –, azt mondom: „*Krkk, bodlogó jaka!*” Vagy egyebet. De ezzel nincs megoldva. Valamit kell mondani, ha már mondasz valamit! De arra, amit mondok, hogy ott... arra is jó, ha mondanak valamit. Sajnos ez rám is vonatkozik. Nekem is kell mondanom ezt-azt másoknak.

Hoznám át jegyzőfüzetem a nagyasztaltól... ah, már itt van, ezeket a dolgokat jegyeztem fel este sebtén, s be is vannak már írva. Hova, mibe? Pusztá tör tör-mellékei.

Ebbe. Könyveimet, darabra, szeretgetni. Amik elől vannak, albumok, színes kis könyvek, tarkaság, megszeretgetni. Tűnődve rámolgatni. Medvéimet megsimogatni. Fotókat nézni a könyvespolcon, odatűzött képecskéket. Ez a világom. Nem bírható egész nap, levegő és több kéne újabban. Hol van az, mikor Aliz verébkém élt, mikor ő volt *az* – lassan csak egy veréb volt mindig –, a nagy nyárban végig csukott ablakkal! Jó ég, előlegbe több levegő kell. A karomnak – ránézek, el fog égni, serceg majd –, a tüdőmnek, mely nem rákos, még, nincs az, hogy kell a valagamnak a levegő, ülök, dolgozom, levegő se kell, szeretem verébkémet, játszom a kártyát, ki hitte, én... a kártyát... abba-hagyom, a magunk, magam játszotta bajnokságomat... a negyede életem az volt pedig, és abba.

Írni kell, abba. Ebbe. De ez már nem ez. Szemem ködösödget.

Már nem szeretem, hogy írok. Nem szeretem magam, ha írok. Jó, ezt megmondták már. „Nem írni volna jó...” De én másképp értem. Mindenki másképp érti a magáét? Jó, mindenki másképp érti. Ah, reménytelen. Ez meg közhely. Csak az egzisztencialitás kéne? Egy kis verébkém-és-könyvek-szeretgetéssel. Levegővel!

Verébkém felébresztett, azaz felébredtem, s mentem – kávé, víz... ablakot nyitottam. Borzalmas lenne egy kórházi cella, cella se. Borzalmas lenne. Borzalmas lesz. Lesz? Ez lesz?

Kimegyek ma délelőtt legalább újságért, salátáért madárkámnak a piacra... Folyton félreütök...

De hát ma, csak hajnalban is, írtam egy csomót, már. Megyek verébkémhez... hetedik éves, neki már nevet sem adtam, feleségem adott neki nevet: József, Józsefke. Én úgy hívom, a Pici. Megnézem, eszeget, felnéz, folytatja. Beszedem én is gyógyszereimet: bélflórajavító, prosztatata-elősegítő, antibiotikum, fej-és-végtagok-vérrellátása, még mi... most, most hirtelen tematizálatlan!!! Most.

Most. Ez van, és ennyi.

Most.

Most ez van, most ennyi a tematizálatlan. A nincs-is-mi-ez.

És nem kérdezem legalább már: „Mi ez”.

– – – Most villog. Lámpám, ne dögölj le, ne dögölj le, lámpám.

Csorgatok hideg vizet a kezemre.

Legalább lesz hideg vizem inni. Jó hideg víz. Félre ne: van szóda, bor, van narancslé.

Lesz jó hideg vizem.
Kenyeret pirítok.
A salátadarabkán langyosabb a víz.
Verébkémet ezzel itatom meg. Feleségem jó ötlete. Dolgok, persze, összejönnek, jönnek össze is.
Még az is van, hogy „mondat”. A végén még.
Verébkém iszik a salilevélről, talán bele is harap. Befejezem ezt. Az írás ez: elkezd... befejezi... megint elkezd. Az emlékezete-vesztett clochard – régi témám, társam – a tematizálatlanság. Emlékszünk? *Tör. Haml.* Még ott tartok. Törmellék az egész, hé! Ne vakuljak! Ennek?

* * *

Azért kell abbahagyni, mert különben nem lehet abbahagyni. Felhagyni! Mert semmit se lehetne leahagyni!